

Jsi dlouholetým členem Rady KRNAP a dlouho jsi byl i předsedou vědecké sekce Rady. Jak hodnotíš spolupráci vědců a vedení parku?

Krkonoše měly od 90. let štěstí na ředitele národního parku, kteří podporovali výzkum a byli ochotní naslouchat hlasu vědců. Takže nebylo nutno něco násilím probíjovat. A také se sami ptali, i přímo inspirovali výzkum. Např. studium vlivu mulčování bylo na „objednávku“ tehdejšího ředitele Oldřicha Lábka. Park pomáhal i při zajištění potřebného managementu. Necítil jsem nikdy problémy, že by vědcům Správa bránila ve výzkumu, často naopak i nadhazovala problémy, které je nutno řešit. Přímo v práci naší skupiny to bylo diplomové téma S. Pecháčkové, mulčování, pastva ovcí, management porostů vlčího bobu mnohohlavého (*Lupinus polyphyllus*). Časté byly a jsou konzultace s pracovníky parku v terénu.

Myslíš si, že je třeba, aby se badatelé podíleli na fungování institucí, jako je Rada parku? A podílejí se dostatečně?

Myslím, že v průběhu doby roste zájem o spolupráci z obou stran, jak ze strany vědců, tak ochrany přírody. Rozhodně k tomu přispělo i to, že mnoho vědců učí na vysokých školách a mají daleko větší vliv na budoucí pracovníky ochrany přírody. Řada z nich pak na Správách pracuje. To se netýká jen Krkonoše, ale celé České republiky.

Krkonošský výzkum začal jako součást socialistického výzkumného plánu. Jak se od té doby změnil přístup k organizaci, a hlavně financování vědy?

Podstatnou změnou v naší práci bylo zavedení grantových agentur, nejdříve Grantové agentury Akademie věd, později celostátní. To znamenalo skutečnou svobodu výzkumu, pokud ho člověk uměl obhájit a získat peníze, což se nám dařilo a daří už 30 let. Umožnilo nám to zadávat diplomky i doktorské práce zaměřené na řadu aspektů luk, jako studium rozložení a růstu oddenků (Radka Wildová-Freiová), sledování rozmístění kořenů pomocí různých metod (S. Pecháčková), pokračování studia světelných poměrů v porostu a variability kostřavy ve vztahu k R/FR světlu (H. Skálová). Bylo možné navázat spolupráci s kolegy z Japonska (Toshihiko Hara, Jun-Ičiro Suzuki) zaměřenou na klonální strukturu modelového druhu kostřavy červené. Na to jsme navázali v posledních letech, když se staly dostupnějšími metody založené na analýzách DNA, které umožňují studium kořenové struktury porostu.

Věnuješ se ještě i jiným tématům?

Pro mne osobně znamenalo studium luk i další výzkumná témata. Vzhledem k floristické průpravě a zvyku dívat se okolo sebe jsem našel hybridní populaci violek na Rennerovkách, chlupáčky jsem měl vytipované jako možné téma již v době fyto-cenologického průzkumu. V knize jsou zmíněny i jako významná součást krkonošských luk. Dalším tématem, kde jsem v posledních letech pouze sbíral data, je sledování vegetace na přehradě Rozkoš. Tam jsem dělal inventarizační průzkum už několik let před zatopením a od té doby jsem tam strávil poměrně dost času.

Je ti práce dokonalým koníčkem, nebo máš i jiné záliby?

Mé záliby hodně souvisejí s rostlinami, je to takový test, zda dobře rozumím jejich požadavkům a zda pak dobře rostou. Jde zejména o sbírku kaktusů, která není zase tak moc velká. Kaktusy rostou a limitem se stávají prostorové problémy, hlavně při přezimování. Ony padesátileté rostliny už nějaký prostor zaberou, a i něco váží... Zvláště při jarním a podzimním stěhování si to uvědomuji. Pěstuji také zeleninu pro zásobování rodiny (sám jsem spíše býložravec než konzument masa). Další záliba je turistika či spíše vandrování na Slovensku. Někam dojet a týden se pohybovat krajinou, jen tak se stanem nebo pod širákem. I tam jsou ještě místa, na která se nedostalo. Většinou v méně atraktivních oblastech. A i tam rostou kytky...

Jak se k tvému bádání staví rodina?

Mou výhodou bylo, že manželka je vzděláním také botanička, i když více zaměřená do laboratoře či zahrady. Takže mne chápala, občas to asi bylo otravné pro děti, protože kytky, jak známo, jsou všude.

Jaké máš plány do budoucna?

Především musím zpracovávat už sebrané rostliny v herbáři a data, např. z Rozkoše. Takže si už velké věci neplánuji, spíše chci pokračovat v tom, co je rozdělané. A také pokračovat v práci na loukách.

Děkuji za rozhovor.

K dalšímu čtení např. Živa 2012, 2: XXVI–XXVII; 2013, 4: 164–167.

Michal Souček

Bohemia centralis 38

V r. 2023 vyšel další svazek sborníku Bohemia centralis, vydávaného Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm pro Střední Čechy. Tento svazek č. 38 je věnován geobotaničce, ochránářce a vysokoškolské pedagožce, paní doc. RNDr. Jarmile Kubíkové, CSc., dlouholeté předsedkyni redakční rady sborníku Bohemia centralis, která v loňském roce oslavila 90. narozeniny (bliže Živa 2023, 2: LVII).

V tomto čísle najdeme rozsáhlou práci Pavla Špryňara a Milana Marka o flóře ve zvláště chráněných přírodních územích Prahy do r. 2001. Autoři sestavili přehled cévnatých rostlin všech 86 v té době existujících maloplošných zvláště chráněných území hlavního města. V inventarizačních průzkumech z různých časových etap zde bylo zjištěno celkem 414 taxonů z různých kategorií Červeného seznamu ohrožených druhů ČR včetně druhů aktuálně považovaných za regionálně vyhubené.

Bronislava Janíčková, Vladimír Uvíra a Petr Pyszko se zabývají složením makrozoobentosu na řekách Ploučnici a Svitavce a potocích Pšovka a Liběchovka. Přestože fauna bezobratlých CHKO Kokořínsko –

Máchův kraj již byla dříve zevrubně zkoumána, jde o první studii týkající se zoobentosu tekoucích vod v této oblasti. Během ní autoři zaznamenali 265 taxonů včetně 22 druhů ochránářsky významných a dvou invazních druhů – raka pruhovaného (*Faxonius limosus*) a plže písečníka novozélandského (*Potamopyrgus antipodarum*).

Vodní fauně se rovněž věnuje Petr Blabolil a kolektiv jeho spolupracovníků. Ve studii o rybím společenstvu vodní nádrže Láz v CHKO Brdý pozorovali v r. 2020 výskyt pěti druhů ryb. Dominantním druhem se stal perlmůst ostrobříhý (*Scardinius erythrophthalmus*), jehož populace se podle předchozího výzkumu z r. 2014 blížila kolapsu. Ačkoli nádrž po zpřístupnění oblasti Brd veřejnosti čelí silné turistické aktivitě, byla na základě českého rybího multimetrického indexu zařazena do třídy dobrého ekologického potenciálu.

O živočišných v Brdech píše též Petr Werner, který se zaměřil na myrmekofaunu v severní a střední části CHKO. Autor v letech 2018–21 na 41 lokalitách zaznamenal neobvykle vysoký počet 46 druhů mravenců, což je 41 % druhů zjištěných na území ČR a více než polovina těch zná-

mých z Čech. Za významný lze mimo jiné považovat výskyt chladnomilného mokrhadního mravence rašelinného (*Formica picea*), zařazeného v červeném seznamu. V Brdech vůbec poprvé byl také doložen hygrofilní druh *Myrmica vandeli*.

Toto číslo se kromě přírodních věd významně věnuje i lidem, kteří postavili jejich základy na našem území. Radek Lučan se ohlíží za životem zoologa Vladimíra Hanáka (1931–2022; viz Živa 2023, 1: IX–X), který se zasloužil o vznik a rozvoj studia netopyřů na našem území, a Pavel Špryňar vzpomíná na život učitele, malíře a znalce mnohonožek Pavla Kocourka (1948–2022; viz také recenze na str. XXIX této Živy). V čísle věnovaném narozeninám J. Kubíkové nechybí ani příspěvek shrnující její kompletní bibliografii, která od r. 1955 až do dnešních dnů čítá takřka 290 položek.

Čekají nás tedy nejen zajímavé vědecké články o přírodě středních Čech, ale i ohlédnutí za výtečnou prací osob, bez nichž by česká věda nebyla ani zdaleka na tak vysoké úrovni, na jaké se dnes nachází.

Regionální sborník, Praha 2023. Neprodějný, lze objednat na: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Samostatné oddělení práce s veřejností a knihovna, Kaplanova 1931, 148 00 Praha 11 – Chodov, nebo získat na adrese redakce: AOPK ČR, regionální pracoviště Střední Čechy, Podbabská 2582/30, 160 00 Praha 6.